

Małgorzata Janiak
Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Jagielloński

Książki jako materiał rzeźbiarski, a także malarski i fotograficzny

Streszczenie: W artykule przedstawiono najbardziej oryginalne pomysły artystyczne ostatnich lat, które w nowatorski sposób pokazują, że można patrzeć na książki jak na materiał rzeźbiarski, malarski czy fotograficzny. Zaprezentowano pokrótce sylwetki twórców, tzw. rzeźbiarzy książek, oraz ich prace i warsztat twórczy.

Słowa kluczowe: design, rzeźby z książek, malarstwo

W artykule zaprezentowano wybór prac współczesnych twórców, zwanych „rzeźbiarzami książek” (*book sculptors*), którzy wykorzystują książki w bardzo niekonwencjonalny sposób. Mianowicie z całą miłością do książek tworzą z nich ilustracje do konkretnych tytułów oraz przetwarzają na rzeźby czy inne obiekty artystyczne (malarskie, fotograficzne). Prace te dostępne są także w sieci, a zakupić je można chociażby poprzez portal Etsy (<http://www.etsy.com/>)¹. Dnia 28 lutego 2012 r. przedstawiono tam 1227 dzieł związanych z hasłem „book sculpture”, a ich ceny ujawnione w złotych oscylowały od 11 132,32 zł do 5,57 zł.

Prezentowane przykłady rzeźb i trójwymiarowych obrazów stworzonych z książek uporządkowano wg nazwisk artystów, którzy je stworzyli. Ci zaś przedstawieni zostali w kolejności alfabetycznej.

Thomas Allen

Amerykański artysta oraz bloger (zob. <http://thomasallenonline.com/>), tworzy podstawki pod książki, rzeźby oraz inne mniej lub bardziej użyteczne przedmioty.

Fot. 1. Przykładowe prace oraz warsztat twórczy;

Źródło: Thomas Allen: beautiful evidence. W: *Thomas Allen online* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://thomasallenonline.com/>.
Copyright Thomas Allen.

1 Wszystkie odesłania do stron internetowych prezentują dane aktualne w dniu 02.02.2012 r.

Cara Barer

Artystka prezentująca książki tańczące, poruszane przez wiatr, o kartach poukładanych w zawile kształty (<http://www.carabarar.com/>). Po stworzeniu dzieła fotografuje je. I to głównie fotografie stanowią podstawę jej twórczości. Prowadzi także blog artystyczny.

Fot. 2. *Wiatr w kartach*

Źródło: The bittersweet art of cutting up books. W: *Dark Roasted Blend* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012].
Dostępny w World Wide Web: <http://www.darkroastedblend.com/2008/09/bittersweet-art-of-cutting-up-books.html>. Copyright Cara Barer.

Sue Blackwell

Angielska artystka, która stwierdziła kiedyś, że rozumie fakt, iż nie wszyscy zaakceptują niszczenie — cięcie książek i nie będą zachwyceni jej podejściem do podstawowego dla jej twórczości materiału. Uważa ona, że jeśli część książek pozostaje na półkach przez lata lub są one wyrzucane i niszczone na zawsze, to lepiej stworzyć z nich coś magicznego (<http://www.sublackwell.co.uk/>). Jej prace promowane są także przez różnego rodzaju blogi, stąd można stwierdzić, iż jest to artystka dobrze znana internautom.

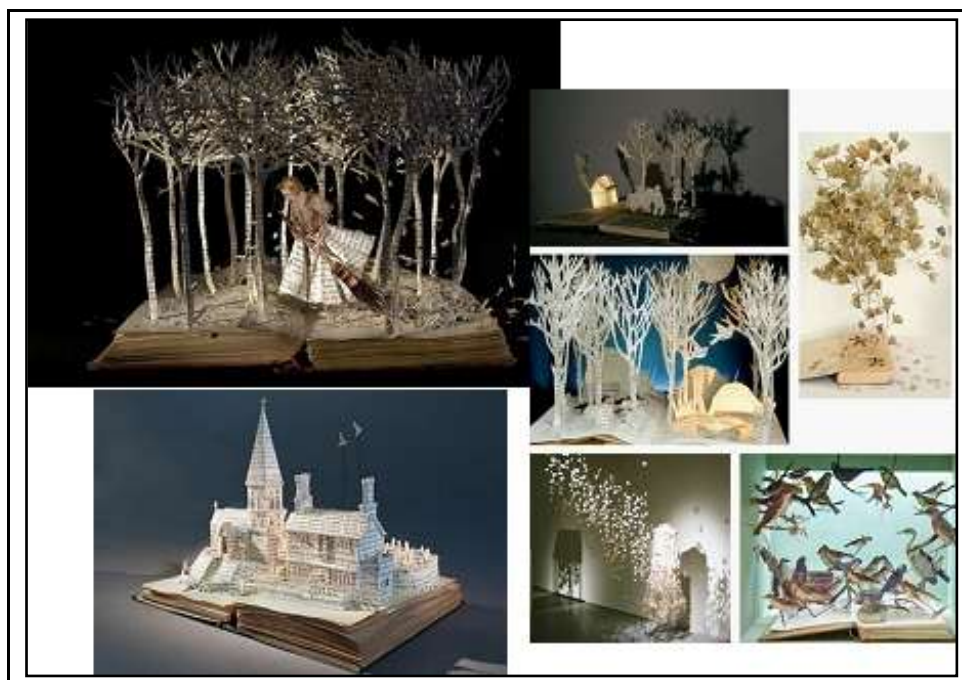

Fot. 3. *Przykładowe prace z motylami i kwiatami.*

Źródło: Sue Blackwell's paper kingdoms. W: *Arts Blog* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://uclaextensionvisarts.blogspot.com/2009/07/sue-blackwells-paper-kingdoms.html>.
Copyright Sue Blackwell.

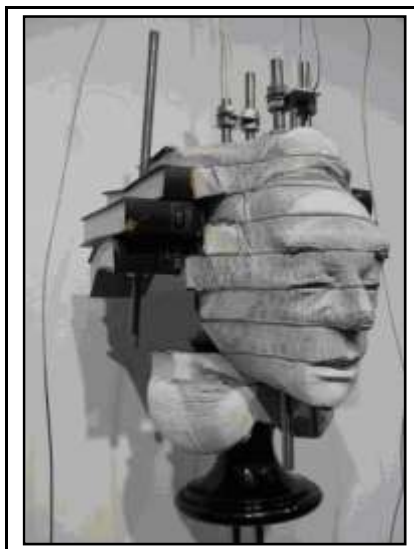
Fot. 4. Przykładowe prace: kwiaty, drzewa oraz Alicja w krainie czarów
Źródło: Sue Blackwell's paper kingdoms. W: *Arts Blog* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://uclaextensionvisarts.blogspot.com/2009/07/sue-blackwells-paper-kingdoms.html>.
Copyright Sue Blackwell.

Fot. 5. Kolejne urokliwe prace.
Źródło: Sue Blackwell's paper kingdoms. W: *Arts Blog* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://uclaextensionvisarts.blogspot.com/2009/07/sue-blackwells-paper-kingdoms.html>.
Copyright Sue Blackwell.

Wim Botha

Artysta z Południowej Afryki tworzący rzeźby figuratywne.

Fot. 6. *Głowa*.

Źródło: 10 amazing book-art pieces. W: *Oddee* [on-line]. [Dostęp 02.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: http://www.oddee.com/item_98149.aspx.
Copyright Wim Botha.

Laura Cahill

Angielska projektantka, która pokazuje, jak wykorzystać niechciane książki. Przekształca je w nowe atrakcyjne obiekty, przeznaczone głównie dla domu, dając im nowe życie. Prowadzi także blog, w którym opisuje m.in. swoje prace (<http://www.lauracahilldesigns.com/>).

Fot. 7. *Przykładowe prace oraz fotografia dzieła w trakcie tworzenia.*

Źródło: Paper cutting, folding, sculptures, illustrations and origami. W: *Crookedbrains* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.crookedbrains.net/2009/04/paper.html>.
Copyright Laura Cahill.

Laura Cahill tworzy też meble.

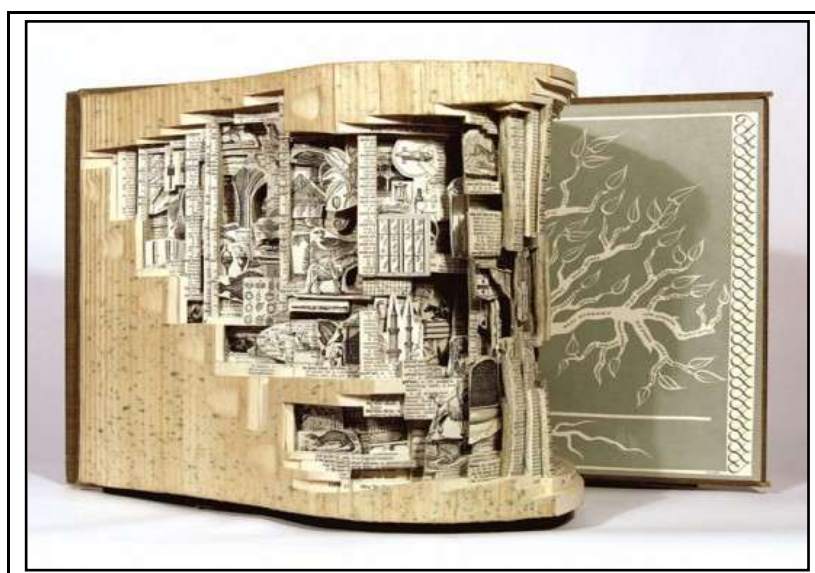

Fot. 8. Przykładowe prace meblarskie.

Źródło: Book vases by Laura Cahill. W: *Dezeen magazine* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dezeen.com/2008/09/05/book-vases-by-laura-cahill/>.
Copyright Laura Cahill.

Brian Dettmer

Kolejny artysta ze Stanów Zjednoczonych. Poza wystawianiem swoich prac w galeriach takich, jak np. Museum of Arts and Design (NY), Museum of Contemporary Art (GA) czy Museum Rijswijk (Netherlands), dobrze znany jest wielu blogerom piszącym o współczesnej sztuce (<http://briandettmer.com/>).

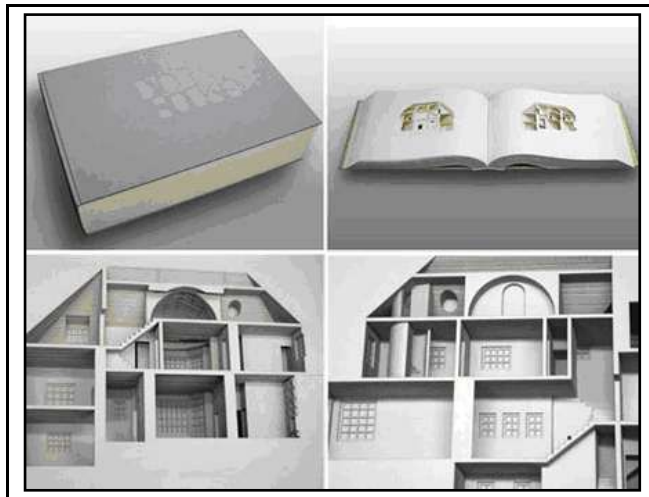

Fot. 9. Co można zrobić ze starej encyklopedii lub innej książki.

Źródło: Transform and tinker... W: *Textile sketches: adventures with pen paper and thread* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide: <http://textilesketches.wordpress.com/tag/papercuts/>;
<http://centripetalnotion.com/2007/09/13/13:26:26/>.
Copyright Brian Dettmer.

Olafur Eliasson

Duński architekt, który przy pomocy 454 cięć laserem wyrzeźbił miniaturę swojego domu, który stoi w Kopenhadze.

Fot. 10. *Architektura domu.*

Źródło: 10 amazing book-art pieces. W: *Oddee* [on-line]. [Dostęp 02.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: http://www.oddee.com/item_98149.aspx.
Copyright Olafur Eliasson.

Nicholas Galanin

Amerykański artysta multimedialny, tworzący także prace portretowe inspirowane twarzami znanych osób, Indian, rdzennych mieszkańców Alaski, z której pochodzi (<http://galan.in/>; <http://www.flickr.com/photos/galanin/sets/72157594357065714/>).

Fot. 11. *Portret.*

Źródło: POPOVA, M. The art of book sculpture. W: *Brain Pickings* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.brainpickings.org/index.php/2010/04/09/book-sculptures/>. Copyright Nicholas Galanin.

Nick Georgiou

Artysta tworzący personifikacje z książek, które są dla niego artefaktami wieku XXI.
Dedykuje je tytułowi Fahrenheit 451.

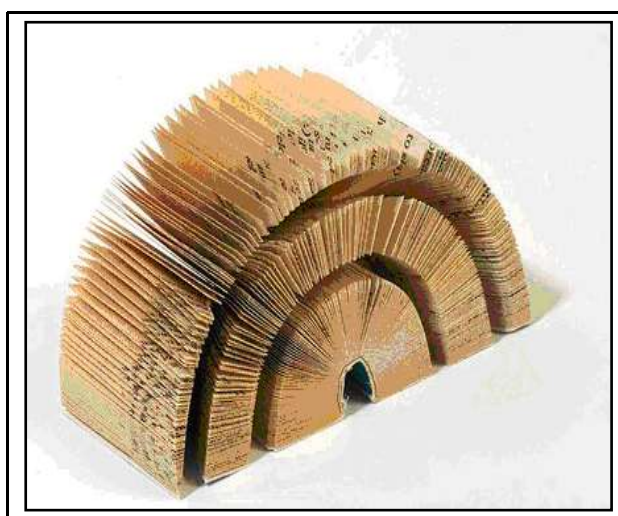

Fot. 12. *Ludzie.*

Źródło: 10 amazing book-art pieces. W: *Oddee* [on-line]. [Dostęp 02.04.2012]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.oddee.com/item_98149.aspx.
Copyright Nick Georgiou.

Samantha Huang

Artystka przetwarzająca angielskie i japońskie teksty.

Fot. 13. *Nowe formy.*

Źródło: 10 amazing book-art pieces. W: *Oddee* [on-line]. [Dostęp 02.04.2012]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.oddee.com/item_98149.aspx.
Copyright Samantha Huang.

Nicholas Jones

Kolejny rzeźbiarz pracujący z książkami, tym razem z Australii. Przedstawiona na zdjęciu rzeźba odnosi się bezpośrednio do idei, że książki są jak kapsułki: są zbiornikami przeznaczonymi do przechowywania informacji, powstałymi z badań lub osobistej ekspresji. Są czczonymi obiektami. Przekształcanie książek ma natomiast na celu zwrócenie uwagi na poetycki charakter książki jako formy (<http://www.bibliopath.org/>).

Fot. 14. Przykładowe „kapsułki”.

Źródło: Paper cutting, folding, sculptures, illustrations and origami. W: *Crookedbrains* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.crookedbrains.net/2009/04/paper.html>.
Copyright Nicholas Jones.

Guy Laramie

Kanadyjski interdyscyplinarny artysta, który tworzy krajobrazy ze starych książek. Jest czynny w branży od 30 lat, a zajmuje się literaturą, reżyserią, komponowaniem muzyki, tworzeniem projektów wideo, projektów scenograficznych oraz rzeźbą i malarstwem (zob. <http://www.guylaramee.com/>).

Fot. 15. Prace krajobrazowe.

Źródło: Mind blowing book sculptures by Guy Laramie. W: *Inspirationfeed* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://inspirationfeed.com/inspiration/artists/mind-blowing-book-sculptures-by-guy-laramie/>. Copyright Guy Laramie.

Aaron Packer

Kolejny rzeźbiarz książek tworzący dzieła figuratywne.

Fot. 16. *Figury*.

Źródło: The bittersweet art of cutting up books. W: *Dark Roasted Blend* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012].
Dostępny w World Wide Web: <http://www.darkroastedblend.com/2008/09/bittersweet-art-of-cutting-up-books.html>. Copyright Aaron Packer.

Jolis Paons

Artystka, a zarazem blogerka, ze Stanów Zjednoczonych. Jej inspiracją było przetwarzanie rzeczy oraz fascynacja modą (<http://jolispsons.blogspot.com/>).

Fot. 17. *Sukienka z książki telefonicznej*.

Źródło: Masters of paper art and paper sculptures. W: *Hongkiat* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w
World Wide Web: <http://www.hongkiat.com/blog/masters-of-paper-art-and-paper-sculptures/>.
Copyright Jolis Paons.

Jacqueline Rush Lee

Artystka nazywana „transformerem książek” (*book transformer*). Odwraca proces tworzenia książek z drewna i papieru w proces odtwarzania papieru i drewna z książek (<http://www.jacquelinrushlee.com/images/images.html>).

Fot. 18. *Powrót do papieru i beli drewna.*

Źródło: The bittersweet art of cutting up books. W: *Dark Roasted Blend* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012].
Dostępny w World Wide Web: <http://www.darkroastedblend.com/2008/09/bittersweet-art-of-cutting-up-books.html>. Copyright Jacqueline Rush Lee.

Georgia Russell

Kolejna angielska artystka, tym razem ze Szkocji, znana z prac kolażowych, na początku ciętych skalpelem, a potem często jeszcze łączonych ze szkłem, farbą lub innymi materiałami.

Fot. 19. *Artystka przy pracy oraz jej przykładowe dzieła.*

Źródło: *Artnet.com* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.artnet.com/artwork/425366977/159885/georgia-russell-the-story-of-art.html>.
Copyright Georgia Russell.

Mike Stilkey

Amerykański malarz tworzący na starym materiale: papierze vintage, starych zadrukowanych kartkach oraz na książkach (<http://www.mikestilkey.com/#home>). Prace Mike'a Stilkey'a to kolaże często porównywane do niemieckiego ekspresjonizmu. Lokowany jest jako artysta obok Edwarda Gorey'a czy Egona Schiele'a.

Fot. 20. Przykładowe prace.

Źródło: The bittersweet art of cutting up books. W: *Dark Roasted Blend* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012].
Dostępny w World Wide Web: <http://www.darkroastedblend.com/2008/09/bittersweet-art-of-cutting-up-books.html>. Copyright Mike Stilkey.

Robert The

Amerykański artysta, który ukończył filozofię i matematykę. Jego prace znaleźć można w wielu muzeach, np. w MOMA w Nowym Jorku. Natomiast szacunek do książek objawił się u niego w nietypowy sposób.

Fot. 21. Przykładowe prace.

Źródło: The book art of Robert The. W: *Artsy Time* [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://artsytime.com/the-book-art-of-robert-the/>. Copyright Robert The.

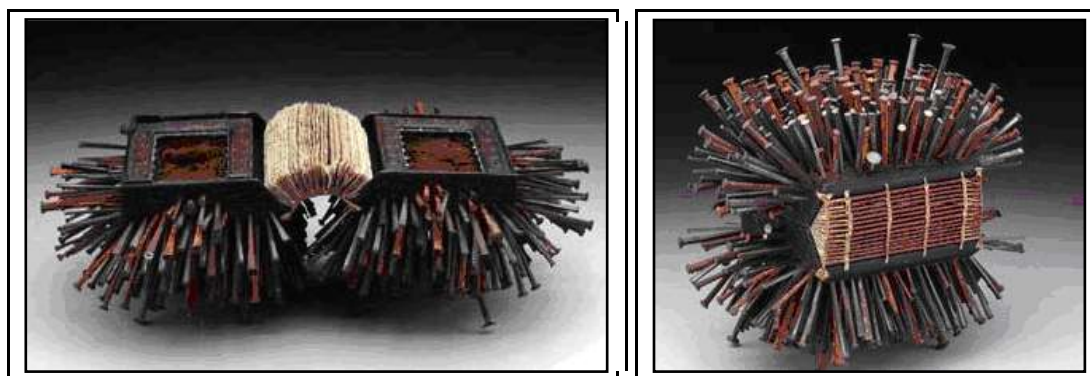

Fot. 22. Przykładowe prace poświęcone tematyce sprzątania.

Źródło: Robert The: book works [on-line]. [Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.bookdust.com/>. Copyright Robert The.

Inne odniesienia do książek

Na koniec dzieło artysty z Asheville w Północnej Karolinie, które prezentuje odniesienie się artysty do książki poprzez przetworzenie jej wyłącznie w sposób częściowy. Ta praca to *The book of nails* stworzona przez Daniela Essiga.

Fot. 23. Daniel Essig.

Źródło: The bittersweet art of cutting up books. W: *Dark Roasted Blend* [on-line].
[Dostęp 02.02.2012]. Dostępny w World Wide Web:
<http://www.darkroastedblend.com/2008/09/bittersweet-art-of-cutting-up-books.html>.
Copyright Daniel Essig.

Przedstawione prace pokazują, jak można zmieniać materiał książkowy, a także w inny sposób prezentować treść książek i nadawać im nowe znaczenie. Zrozumiałe jest jednak, że bibliofile oraz bibliotekarze i czytelnicy mogą mieć do tych działań stosunek ambiwalentny. Nie wszystkim i nie często taka forma kreowania nowych rzeźb i obrazów przychodzi na myśl. Jednakże artyści — rzeźbiarze książek — często podkreślają, że wcale nie uważają, iż papierowe książki umierają, ponieważ zastępują je nowe nośniki. Przetwarzają książki, gdyż widzą w nich istotne obiekty, którym pragną nadać nowe

znaczenie. Nie widzą w nich „umierających”, „odchodzących w niebyt” obiektów, które są nieistotnymi elementami kultury, ale prezentują je w nowej formie — dzieł sztuki. Nadawanie tej odmiennej formy wręcz ocala niektóre z egzemplarzy, które w innej sytuacji mogłyby być zniszczone.